

Vůle

Lokomotiva zastavila.

Vrata se lomozivě rozevřela a do vagónů vplul nevlídný noční vzduch. Z přelidněných vozů vypadlo prvních několik vězňů, jejichž zubožená těla nestačila včas zamezit pádu. Zakrývajíce si hlavu před kopanci kápů a strážných, stavěli se s námahou zpátky na vyzáblé nohy, zatímco za nimi už stačili ti opatrnější vyskákat ven. Přešlapovali na místě a bojácnýma očima se rozhlíželi po stanici.

S laskavým pobídnutím holínek trpělivého strážce transportu byl hopem vyložen na záda svých spoluvězňů. Jen zázrakem neskončili všichni na jedné hromadě mezi pražci. I v tom zmatku zaslechl řehot vojáků na rampě. Otupěle pohlédl na jejich šklebící se tváře plné škodolibé radosti, ale ve vteřině se zhnuseně odvrátil jinam. Vzhlédl k hvězdnaté obloze. Stejně jako na ni upínal pohled ze zamřížovaných oken vagónu při cestě sem, pozoroval ji v zamyšlení ještě před válkou z oken svého bytu. Sedával tehdy v ateliéru. Po stěnách byly rozesety jeho práce, na zemi se válely črty a on odpočíval v rohu místnosti opřený o zeď, malátný, špinavý od barev, vdechuje všudypřítomnou vůni terpentýnu.

Ale teď? Teď se klepal zimou, jen s vypětím všech sil dokázal stát, byl vyčerpaný, oblečený do nuzných hadrů, chleba neviděl bůhvíjak dlouho a mrtvolný pach se zdál ho doprovázet kamkoliv šel. Ruce se mu třásly, byly slabé a měl potíže v nich cokoliv udržet. Ta nelidská bída a ošklivost ho ubíjela. Jen to nebe nad ním mu poskytlo možnost úniku od toho odporného hnusu kolem.

Schytil ránu loktem. Živí se dali za halasného řevu do pohybu, zatímco mrtvé nechávali za sebou. Znovu se jich zmocnil ten strach z toho, co je zde čeká.

A i v tom děsu z neznáma si za ním jeho spoluvězeň polohlasně zpíval Verdiho *Requiem*.

Bylo chladné únorové ráno. Vyfasovali čtvrtku suchého chleba a černou vodu, které se zde z nouze říkalo kafe. Posadil se vedle známého z transportu a mlčky se pustil do své skromné porce. Seděli tak každý den už půl roku. Kolem nich postupovala fronta a kápové vynucující si respekt klacky a obušky. Všiml si, že jeho společník je opět jakoby duchem nepřítomný; vesele si pobrukoval a upínal zrak na protější zeď, jako kdyby snad viděl krajinu za ní. Koutkem oka ho se zaujetím pozoroval. Přišlo mu, že ten muž na okamžik přestal být vězněm tábora. Představoval si, že v té melodii je jeho klíč od nějakého krásného místa, kde vládne klid a mír. Toto společníkovo zasnění trvalo vždy jen krátce, přesto se stalo nedílnou součástí každého jeho dne.

Dojedly. Nastal čas, aby si každý z nich šel po své práci a znovu se sešli až večer v barácích.

Sněhová pokrývka jim zakryla cestu. Naštěstí už všichni z jeho čtyř dokázali trefit zpátky i po slepu. Dlouhými namáhavými kroky se brodil sněhem a zhluboka vdechoval vůni jehličnanů. Zimní krajina jako z pohlednice, pomyslel si. Pod řídkým lesem se rozprostírala bělostná pole, za kopcem se tyčila věž kostela a nebe

bylo spíše šedé než modré. Nedaleko od nich sedělo na větvích stromů hejno černých ptáků. Zavřel víčka a představil si sebe, ve svém ateliéru, jak nanáší na plátno první linie toho obrazu. Ruka se mu třásla víc než obvykle.

Z myšlenek ho vytrhlo až nepřírozené, hrobové ticho mezi jeho spoluvězni. Stáli jako přikovaní a upínali zrak stejným směrem, jen on se zdráhal otočit. Tušil, že se mu ten pohled nebude líbit.

Ve sněhu, nedaleko stromu, kde spočinuly kavky, leželo tělo. Tuhé údy byly rozhozené do stran, v úhlech tak nepřírozených pro člověka, nehybná hlava s očima hrůzně vykulenýma a směřujícíma do prázdna byla obrácena k mužům z pracovní čety.

Seděl sám. S pohledem upřeným před sebe, přehazoval v rukách vychladlý brambor. Kolem bylo bahno, odporně šedé mraky zvěstovaly déšť. Svět se mu hnusil.

Po jídle odešel do baráku a složil hlavu do dlaní. Jako kdyby najednou ztratil veškerou energii, i nepatrný pohyb hlavy mu činil potíže a vyčerpával. Svěsil ruce podél těla a podíval se ven.

Sněžilo.

Nikde nikdo. Jen třpytící se vločky dopadaly již na bíle zahalenou zem. Nepatrně se usmál a přivřel oči. Před sebou měl plátno, štětce, barvy, dokonce cítil i terpentýn.

Sehnul se pod lůžko a vytáhl pár kusů papíru a tužku, které ve slabé chvílce vyšmelil u skladníka. Prsty se mu vzrušením třáslly,

horečně začal črtat obloučky, z nichž se po pár tazích staly kopce, kostrbaté čáry, budoucí košaté větve stromů. V očích mu zajiskřilo pokaždé, když se mu podařila krásná linka. Za necelou hodinu měl hotovo. Nikdy neměl ze svého díla tak dobrý pocit.

Vracel se z práce na stavbě a téměř neslyšně si pobrukoval. Jakmile vyfasoval příděl, sedl si na své místo, zpod mundúru vytáhl lepenku a tužku a začal cosi čmárat. Za poslední měsíc vyplnil malůvkami snad na desítky papíru a vůle dál tvořit ho neopouštěla. Čas strávený v lágru, který mohl zaplnit kresbou, byl pro něj ten nejdražší ze všech. Dodával mu sílu do dalších dnů, sílu dál pokračovat, nehledě na to, jak bídne se mohly zdát.